

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
Department of Medical Sciences

คุณภาพยาเม็ดไดโคลฟีแนคโซเดียม

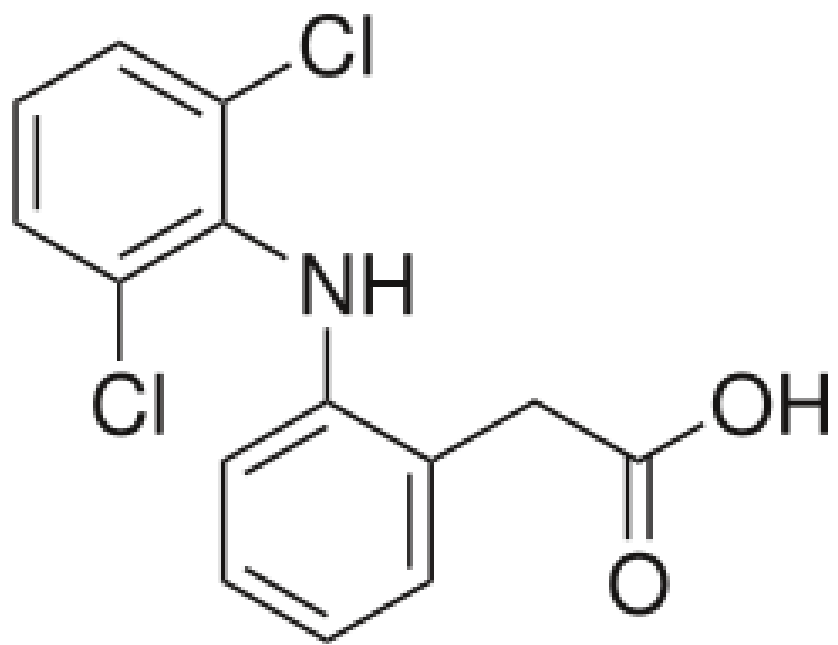
Quality of Diclofenac Sodium Tablets

ปิยมาศ กิจชนะพานิชย์ และ ศศิดา อยู่สุข

สำนักยาและวัตถุเสพติด กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

บทนำ

Diclofenac (ไดโคลฟีแนค) เป็นยาแก้ปวดในกลุ่มยาต้านอักเสบชนิดไม่ใช่สเตียรอยด์ (Non-steroidal Anti-inflammatory Drugs: NSAID) ช่วยในการบรรเทาอาการปวด บวมจากการอักเสบ ปวดตามข้อ ไขข้อกระดูก โดยเข้าไปยับยั้งการสร้างสารโพรสตาแกลนดิน (Prostaglandins) ในร่างกายที่เป็นสารก่อให้เกิดอาการบวมและอักเสบ

วัตถุดิบไดโคลฟีแนคจะอยู่ในรูปเกลือของโซเดียมหรือโพแทสเซียมเพื่อช่วยเพิ่มการละลายของตัวยา ในสูตรตำรับที่เป็นยาเม็ดจะเป็นชนิด Enteric Coated Tablet หรือ Delayed Released Tablet

ในปัจจุบันไดโคลฟีแนคเป็นยาในบัญชี ก ในบัญชียาหลักแห่งชาติ และเป็นยาที่มีปริมาณการใช้สูง ดังนั้นเพื่อให้ยามีประสิทธิภาพสูงสุดในการรักษาผู้ป่วย ในปี 2562 สำนักยาและวัตถุเสพติดจึงได้ทำการสำรวจคุณภาพยาเม็ดไดโคลฟีแนคโซเดียมในโรงพยาบาลของรัฐ ภายใต้โครงการหลักประกันคุณภาพยา โดยใช้วิธีวิเคราะห์และมาตรฐานในหัวข้อต่างๆที่กำหนดในตำราฟาร์มาโคเปียของสหรัฐอเมริกาฉบับที่ 41

วัสดุและวิธีการ

ตัวอย่างยา

ยาเม็ดไดโคลฟีแนค โซเดียม ขนาดความแรง 25 และ 50 มิลลิกรัม จำนวน 23 ตัวอย่าง โดยสุ่มตัวอย่างจากผู้ผลิต ผู้นำเข้าและโรงพยาบาลของรัฐทั่วประเทศ

วิธีการ

ทวนสอบวิธีวิเคราะห์ตามวิธีวิเคราะห์และมาตรฐานที่กำหนดในตำราฟาร์มาโคเปียของสหรัฐอเมริกา ฉบับที่ 41

วิเคราะห์ตัวอย่างในหัวข้อการตรวจเอกลักษณ์ ปริมาณตัวยาสำคัญ ความสม่ำเสมอของตัวยา การละลายของตัวยาและ Organic Impurities

หัวข้อตรวจวิเคราะห์คุณภาพยาเม็ดไดโคลฟีแนคโซเดียม

Test Items	Acceptance Criteria
Identification	Retention time
Assay	90.0 - 110.0%la.
Content uniformity of dosage unit (CU)	Acceptance value of 10 units is less than or equal 15.0%
Dissolution	Acid stage : NMT 10% of la. in 120 min. Buffer stage : NLT 75%(Q) of la. in 45 min.
Organic impurities	- Diclofenac related compound A NMT 0.5% - Any individual unspecified impurity NMT 0.5% - Total impurities NMT 1.5%

NLT : Not less than, NMT : Not more than, la. : Label amount

วิจารณ์ผลการศึกษา

- ผลการศึกษาคคุณภาพยาเม็ดไดโคลฟีแนคโซเดียม พบ 21 ตัวอย่าง มีคุณภาพเข้ามาตรฐานทุกหัวข้อ คิดเป็นร้อยละ 91 และมี 2 ตัวอย่างที่ผิดมาตรฐานในหัวข้อการละลายของตัวยาสำคัญจากผู้ผลิต 2 ราย
- สูตรตำรับไดโคลฟีแนคอยู่ในรูป Enteric Coated Tablet เพื่อให้เม็ดยาเข้าไปแตกตัวในลำไส้เพื่อลดการระคายเคืองในกระเพาะอาหารและป้องกันไม่ให้ไดโคลฟีแนคสลายตัวโดยกรดในกระเพาะอาหาร ดังนั้นในการทดสอบการละลายของยาจะมี 2 ระยะ ได้แก่ การทดสอบการละลายในสภาวะกรด (จำลองว่าเม็ดยาอยู่ในกระเพาะอาหาร) และในสภาวะด่าง (จำลองว่าเม็ดยาอยู่ในลำไส้) โดยผลการทดสอบพบว่า ยาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91) ไม่ละลายหรือละลายได้น้อยมากในสภาวะกรด และละลายได้ดีในสภาวะด่าง (pH 6.8) แต่พบยาจาก 2 ผู้ผลิต คือ ยาจากผู้ผลิต F พบว่าเม็ดยาแตกตัวและละลายในสภาวะกรด มีการละลายเฉลี่ย 30.8% la. แสดงว่ายาไม่ได้เป็นชนิด Enteric coated tablet ยาจึงสลายตัวในสภาวะกรด ส่วนผู้ผลิต G พบว่าไม่ละลายหรือละลายได้น้อยมากในสภาวะกรด และละลายได้น้อยในสภาวะด่างมีการละลายเฉลี่ย 31.0% la. ทำให้ยาไม่มีประสิทธิภาพในการรักษาโรค

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงผลการทวนสอบวิธีวิเคราะห์

Test Items	Acceptance Criteria	Results
Assay by HPLC		
- Specification (PDA detector)	- Retention time	Pass
	- Peak purity	Pass
	- UV spectrum	Pass
- Precision	%RSD ≤ 2.0% (n=6)	Pass
- Filter effect	%Difference ≤ 2%	Pass
- Stability	%Difference ≤ 2% (24, 48 ชั่วโมง)	Pass
Dissolution by UV Spectrometry		
- Specification	- Peak purity	Pass
	- UV Spectrum	Pass
- Precision	%RSD ≤ 2.0% (n=6)	Pass
- Filter effect	%Difference ≤ 2%	Pass
- Stability	%Difference ≤ 2% (24, 48 ชั่วโมง)	Pass
Organic impurities by HPLC		
- Specification (UV detector)	- Retention time	Pass
	- Peak purity	Pass
	- UV Spectrum	Pass
	- Signal to noise ratio > 10	Pass
- LOQ	- %RSD ≤ 4.0% (n=3)	Pass

ตารางที่ 2 แสดงผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพยาเม็ดไดโคลฟีแนคโซเดียม

Manufacturer	Strength (mg)	Lot	Test Items					
			Assay (%la.) 90.0-100.0	CU (AV) AV = 15.0	Dissolution		Organic Impurities	Conclusion
					Acid stage	Buffer stage		
A	25	1	100.5	5.3	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
	25	2	99.1	4.3	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
	25	3	97.1	3.4	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
B	25	1	100.0	4.6	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
	25	2	102.4	5.1	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
	25	3	100.6	6.0	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
	25	4	100.4	3.8	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
C	25	1	101.8	4.4	P (Stage 1)	P (Stage 3)	P	P
	25	2	100.5	4.9	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
	25	3	100.3	2.0	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
	25	4	101.0	2.5	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
	25	5	100.7	3.2	P (Stage 1)	P (Stage 2)	P	P
	25	6	101.1	6.7	P (Stage 1)	P (Stage 2)	P	P
D	25	1	101.1	4.0	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
	50	1	99.7	3.4	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
	50	2	99.2	6.1	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
E	50	3	99.5	2.8	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
E	25	1	99.3	4.8	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
F	25	1	102.0	6.6	F	F	P	F
G	25	1	101.7	3.9	P (Stage 1)	F	P	F
H	25	1	98.7	2.0	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P
		2	96.6	3.1	P (Stage 1)	P (Stage 2)	P	P
I	25	1	97.1	4.4	P (Stage 1)	P (Stage 1)	P	P

P = เข้ามาตรฐาน, F = ผิดมาตรฐาน AV = Acceptance value

A-H = ผู้ผลิตภายในประเทศ, I = ผู้นำเข้า

สรุปผล

- ยาเม็ดไดโคลฟีแนคโซเดียมส่วนใหญ่มีคุณภาพมาตรฐานตามหลักสากล
- มีบางตำรับที่ยังผิดมาตรฐานด้านการละลายของตัวยา ซึ่งผู้ผลิตจะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงสูตรตำรับ
- ข้อมูลการสำรวจคุณภาพจะนำไปเผยแพร่ในหนังสือรายชื่อผลิตภัณฑ์ยาคุณภาพและผู้ผลิตของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ (GREEN BOOK) เป็นประโยชน์ต่อโรงพยาบาลและหน่วยบริการ จัดซื้อยาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ยามีประสิทธิภาพสูงสุดในการรักษาผู้ป่วย

เอกสารอ้างอิง

- United State Pharmacopoeia 41 National Formulary 36 through Second Supplement.
- [Website] fda.moph.go.th/sites/drug/Shared%20Documents/Drug-information/PIC/Diclofenac-Na_25_PIL20170315.pdf, 2020.